

Abstrakt

Tato práce představuje na kontrastu Kantovy morální filosofie s buddhistickým myšlením otázku, je-li naše přirozenost změnitelná a v etickém smyslu hodná změny.

Kantova koncepce spojuje moralitu s nátlakem na touhy (především je řeč o náklonnostech – navyklých smyslových žádostech), protože chápe smyslovost, do které je řadí, jako danost. Rozpolčení člověka na rozum (stojící mimo kauzalitu) a smyslovost je příčinou, proč Kantovy pokusy zahrnout do svého systému morální pokrok směrem k „radostnému plnění povinnosti“ končí nezdarem, nemá-li tento systém projít radikální rekonstrukcí.

Zkušenost touhy však ukazuje její ne-mechanické založení, založení v rozumění předmětu jako hodnotnému pro nás. Buddhistická nauka o ne-já (podobně jako Heideggerova myšlenka, že si zprvu rozumíme mylně jako vyskytujícímu se jsoucnu) toto rozumění problematizuje. Sebe-vymezení zakládající touhu znamená rozumět si jako předmětu, s nímž se může něco stát a jenž může mít nějaké atributy. Zkušenost svobody ale ukazuje, že naše moc jednat není takovouto možností. Jsme-li sto rozpoznat sebe-vymezení (sobectví) jako omyl, znamená to změnitelnost naší povahy. A jelikož nás takové nazírání zbavuje tíhy života vůbec (*dukkha*), je odpovědí na základní etickou otázku, „jak žít“.